

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Քիմիայի և կենսաբանության

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ղազարյան Արմինե Հրաչիկի /Ս.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 10

«20» դեկտեմբեր 2023թ.

ՔԿ/բ-170 Անասնաբուծություն

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն`	<u>011401.00.6 Մասնագիտական մանկավարժություն</u> /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր`	<u>011401.01.6 Կենսաբանություն</u> /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան`	<u>Մանկավարժության բակալավր</u> /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն`	<u>Քիմիայի և կենսաբանության</u> /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը`	<u>Հեռակա</u> /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	<u>4-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ</u>
Դասախոս(ներ)`	<u>Հասմիկ Գրիգորյան</u> /անուն, ազգանուն/ Էլ. հասցե/ներ <u>grigoryanhasmik@list.ru</u>

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.....	3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	3
4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը.....	3
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	5
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	5
7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները	5
8. Դասավանդման մեթոդներներ.....	7
9. Ուսումնառության մեթոդներ	7
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը.....	9
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	10
12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ.....	10
12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	11
12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	125
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում	146
14. Գնահատում	17
14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներ	17
14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	18
14.3. Հարցաշար	19
14.4. Գնահատման չափանիշներ.....	190
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ	201

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Անասնաբուծություն» դասընթացը կարևորվում է կենսաբանության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է «011401.01.6 – Կենսաբանություն» կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Անասնաբուծություն» կրթամասում, որպես կամընտրական դասընթաց:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

Ուսանողներին տալ հիմնական տեսական գաղափարները և գործնական հմտությունները գյուղատնտեսության ոլորտում

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Ուսանողներին գաղափար տալ գյուղատնտեսության տարբեր մասնաճյուղերի մասին
- Ուսումնասիրել գյուղատնտեսական կենդանիների բազմազանությունը և կենսաբանական առանձնահատկությունները
- Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, կենսաբանական մեթոդական գիտելիքները:
- Ուսանողներին զինել անհրաժեշտ գիտելիքներով, կարողություններով ,հմտություններով անասնաբուծության տարբեր բնագավառներում աշխատելու համար
- Անասնաբուծության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

«Անասնաբուծություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 011401.01.6 «Կենսաբանություն» մասնագիտության մանկավարժության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «անատոմիա, մորֆոլոգիա, ֆիզիոլոգիա, զենետիկա, սաղմնաբանություն» և այլ դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)¹ և կումպետենցիաները .

«Անասնաբուծություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

Պետք է գիտենա.

- ընտանի կենդանիների և թռչունների մորֆոլոգիան

¹ <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

- գյուղատնտեսական տարբեր կենդանիների կենսաբանական առանձնահատկությունները
- գյուղատնտեսական կենդանիների հիմնական ցեղերի առանձնահատկությունները
- գյուղատնտեսական կենդանիների կերակրման, կերերի պատրաստման, կենդանիների բուժման և պահելու տեխնոլոգիաները
- անասնաբուծության մեջ տեխնոլոգիական պրոցեսների մեքենայացման և ավտոմատացման հիմնական հարցերը
- գյուղատնտեսական մթերքների արտադրման տեխնոլոգիան և դրանց վերամշակման սկզբունքները

Պետք է կարողանա.

- ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում
- կարողանա գիտական հարցերի վերաբերյալ ինքնուրույն կատարել եզրահանգումներ
- հանձնարարված գրականության և տեղեկատվական այլ աղբյուրների հիման վրա կազմել ռեֆերատներ և էլեկտրոնային պրեզենտացիաներ

Պետք է տիրապետի.

- գյուղատնտեսական կենդանիների բուժման ժամանակակից մեթոդներին
- մասնավոր և ընդհանուր խնդիրների առաջ քաշման և լուծման գործնական հմտություններին
- անասնաբուծության բնագավառում համակարգչային տեխնոլոգիաների հիմնական մեթոդներին
- անասնաբուծության բնագավառում գիտության և տեխնիկայի նորագույն նվաճումների ինքնուրույն ուսումնասիրման մեթոդներին

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ7 տարրական համակարգչային գիտելիքներ;

ԳԿ8 տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն (տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն),

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ9 դրսևորել ժամանակակից խոր գիտելիքներ մասնագիտական ոլորտում (նորագույն տեսությունների, դրանց մեկնաբանությունների, մեթոդների և եղանակների իմացություն),

ԱԿ11 տիրապետել ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետել տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.

«Անասնաբուծություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքները և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մանկավարժի և կենսաբանի մասնագիտական գործունեության ընթացքում, անասնաբուծական ֆերմաներում, համապատասխան հետազոտական լաբորատորիաներում, ինչպես նաև սեփական անասնաբուծական բիզնես- գործունեության ժամանակ:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ
	1-ին կիս.
Դասախոսություն	8
Գործնական աշխատանք	4
Սեմինար պարապմունք	
Լաբորատոր աշխատանք	
Ինքնուրույն աշխատանք	78
Ընդամենը	90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները .

- Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է

ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային՝ առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպատակում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոք սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաձանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգաթղթի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգաթղթից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում,

փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների		
		նյութախառնություն	գործնական աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1-ին կիսամյակ				
1.	Անասնաբուծության նշանակությունը, ինդիքները; Կենդանիների բուժման կենսաբանական հիմունքները: Գյուղատնտեսական կենդանիների ծագումը: Կենդանիների կենսաբանական հատկությունները. ժառանգականություն, փոփոխականություն, պտղաբերություն, էքստերյեր, ինտերյեր և այլն:	2		24
2.	Գյուղատնտեսական կենդանիների բուժման հիմունքները: Կենդանիների կերակրման կենսաբանական հիմունքները:	2		10
3.	Խոշոր եղջյուրավոր անասուններ: Կաթի ստացման տեխնոլոգիան: Խոշոր եղջյուրավոր անասունների աճեցումը և բտումը:	2		8
4.	Խոզաբուծություն: Ոչխարաբուծություն: Թռչնաբուծություն:	2		18
5.	Ճագարաբուծություն: Գազանաբուծություն:		2	10
6.	Լճակային ձկնաբուծություն: Զոոհիգիենայի հիմունքները:		2	8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		8	4	78

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
-----	-------------------	---------------------

Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Պարտադիր- 1.Անասնաբուծություն: /Դասագիրք գյուղ.բուհերի համար: Ե.Ա.Արզումանյան և ուրիշներ, Եր.:Լույս,1983, 599 էջ:	1983
2.	2. Ռուխկյան Ա.Ա.,Գյուղատնտեսական կենդանիների բուծումը,Եր.:Լույս, 1975, 416 էջ	1979
3.	3.Սարմարյան Յու.Գ.Անասնաբուծության հիմունքներ, Դասագիրք Հայկական գյուղատնտեսական ակադեմիայի ուսանողների համար, Եր.:Աստղիկ, 2001, 436 էջ:	2001
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	.Родионов, Г. В. Основы животноводства : учебник / Г. В. Родионов, Ю. А. Юлдашбаев, Л. П. Табакова. — Санкт-Петербург : Лань, 2019. 564 с.	2019
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքա նակ	Գրական ուրվում
1-ին կիսամյակ				
1.	Անասնաբուծության նշանակությունը, խնդիրները; Կենդանիների բուծման կենսաբանական հիմունքները: Գյուղատնտեսական կենդանիների ծագումը:	Անասնաբուծությունը որպես գյուղատնտեսության բնագավառ, նրա դերը բնակչությանը սննդամթերքներով ապահովելու մեջ: Գ/տ կենդանիների ծագումը, նախնիները: Գ/տ կենդանիների մորֆոլոգիական հատկանիշները:	2	ՊԳ 1-3, ԼԳ 1

	Կենդանիների կենսաբանական հատկությունները. Ժառանգականություն, փոփոխականություն, պտղաբերություն, էքստերյեր, ինտերյեր և այլն:			
2.	Գյուղատնտեսական կենդանիների բուժման հիմունքները: Կենդանիների կերակրման կենսաբանական հիմունքները:	Գ/տ կենդանիների ցեղերը: Կերային բազա: Կերի քիմիական բաղադրությունը Պրոտեինների նշանկությունը: Փոխարինելի և անփոխարինելի ամինաթթուներ Խտցրած կերեր: Համակցված կերեր:	2	ՊԳ 1-3, ԼԳ 1
3.	Խոշոր եղջյուրավոր անասուններ: Կաթի ստացման տեխնոլոգիան: Խոշոր եղջյուրավոր անասունների աճեցումը և բտումը:	Բուծվող խոշոր եղջյուրավոր անասունների տեսակները: Խոշոր եղջյուրավոր անասունների էքստերյերի առանձնահատկությունները: Ցեղատեսակի տարիքը, կթվադաթարի տևողությունը: 1-ին ծածկման շրջանը:	2	ՊԳ 1-3, ԼԳ 1
4.	Խոզաբուծություն: Ոչխարաբուծություն: Թռչնաբուծություն:	Խոզերի բուժման առանձնահատկությունները, բազմացման մեթոդները: Խոճկորների աճեցման և ընտրության մեթոդները: Ոճշարների բուժման առանձնահատկությունները, ուղիների ցեղերը: Հավերի, հնդկահավերի, սագերի, բադերի ցեղերը: Թռչունների բտումը:	2	ՊԳ 1-3, ԼԳ 1

12.2. Լաբորատոր աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն
-----	------	-----------------------	-----------	--------------	---------------

1-ին կիսամյակ					
1.	Ճագարաբուծություն: Գազանաբուծություն:	Ճագարաբուծության նշանակությունը/ ինչ են ստանում/: Ճագարաբուծությունը Հայաստանում; Ճագարների կենսաբանական և բուժման առանձնահատկությունները:	2	գնահատվում է լաբորատոր աշխատանքի կատարման կարողու- թյուններն ու հմտությունները, աշխա- տանքի հիմնավոր բանավոր և գրավոր վերլուծությունը	ՊԳ 1-3, ԼԳ 1
2.	Լճակային ձկնաբուծություն: Զոոհիգիենայի հիմունքները:	Ձկնաբուծությունը Հայաստանում: Հասկացություն անասնաբուժության մասին: Հիվանդության ձևերը, պատճառները, դասակարգումը: Ինֆեկցիոն հիվանդությունների պրաֆիլակտիկան և պայքարը նրանց դեմ:	2	գնահատվում է լաբորատոր աշխատանքի կատարման կարողու- թյուններն ու հմտությունները, աշխա- տանքի հիմնավոր բանավոր և գրավոր վերլուծությունը	ՊԳ 1-3, ԼԳ 1

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականութ- յուն

1.	Անասնաբուծությունը Հայաստանում:	Անասնաբուծության նշանակությունը, խնդիրները; Կենդանիների բուժման կենսաբանական հիմունքները: Գյողատնտեսական կենդանիների ծագումը: Կենդանիների կենսաբանական հատկությունները. Ժառանգականություն, փոփոխականություն, պտղաբերություն, էքստերյեր, ինտերյեր և այլն:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից
2.	Կենդանիների ծագումը, ընտանեացումը և էվոլյուցիան:	Գյողատնտեսական կենդանիների նախնիները, խաչասերումը:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից
3.	Խոշոր եղջյուրավոր անասունների բուծումը:	Կաթի ստացման տեխնոլոգիան: Խոշոր եղջյուրավոր անասունների աճեցումը և բուծումը:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից
4.	Խոզաբուծությունը Հայաստանում:	Խոզաբուծության ժողտնտեսական նշանակությունը, ծագումը: Խոզերի հիմնական ցեղատեսակները, տոհմային աշխատանքներ:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից
5.	Ճագարաբուծությունը Հայաստանում:	Ճագարների էքստերյերը և կոնստիտուցիան: Ճագարների ցեղատեսակները, տոհմային աշխատանքներ:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից

6.	Ոչխարաբուծությունը Հայաստանում:	Ոչխարաբուծության ժողտնտեսական նշանակությունը: Ոչխարների կոնստիտուցիոնալ տիպերը, կերակրումը, բուսումը: Ցեղերի դասակարգումը:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	Թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից
7.	Թռչնաբուծությունը Հայաստանում:	Թռչնաբուծության ժողտնտեսական նշանակությունը: Թռչունների կերակրումը և բուսումը: Տարբեր թռչնատեսակների ցեղերի դասակարգումը:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	Թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից
8.	Լճակային ձկնաբուծություն:	Ձկնաբուծությունը Հայաստանում: Արհեստական լճակների ստեղծում: Բուծվող ձկնատեսակները, նրանց առանձնահատկությունները:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	Թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից
9.	Գազանաբուծությունը Հայաստանում:	Մորդատու գազանների բուծումը Հայաստանում՝ աքիսներ, ջրաքիսներ, շինշիլա, կուղբ:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	Թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից
10.	Զոոհիգիենայի հիմունքները:	Հասկացություն անասնաբուծության մասին: Հիվանդության ձևերը, պատճառները, դասակարգումը: Ինֆեկցիոն հիվանդությունների պրաֆիլակտիկական և պայքարը նրանց դեմ:	Զեկույց, թեմայի վերլուծություն	Թեման ավարտելուց հետո տվյալ ամսվա վերջին շաբաթը	Բանավոր, գրավորվ	Նշված բոլոր գրական աղբյուրներից

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

13. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի²:

13.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

13.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ/ստուգարքով/:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

(Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով):

²«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ: (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.)

13.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1-ին կիսամյակի սուգարքի

1. Անասնաբուծության նշանակությունը, խնդիրները;
2. Անասնաբուծության բաժանուրը ընդհանուրի և մասնավորի, կապը այլ գիտությունների հետ
3. Գյուղատնտեսական կենդանիների ծագումը և ընտելացումը, նրաց փոփոխությունը ընտելացման ժամանակ
4. Գյուղատնտեսական կենդանիների բուժման գենետիկական հիմունքները
5. Գյուղատնտեսական կենդանիների էքստերյերը և կոնստիտուցիան
6. Գյուղատնտեսական կենդանիների մթերատվությունը /կաթնային, մսային, բրդային, պտղատվություն, ձվատվություն/
7. Ցեղը և նրա կառուցվածքը
8. Բուժման մեթոդները՝ մաքրացեղ, տրամախաչում, հիբրիդացում
9. Կերերի սննդարարության գնահատման եղանակները
10. Կերերի դասակարգումը
11. Առանձին տեսակի կենդանիների կերակրումը /տավարի, թչխարի, խոզերի, ձիերի, թռչունների/
12. Տավարի հիմնական ցեղերը
13. Տավարի բուժման տեխնիկան
14. Մատղաշների աճեցումը
15. Տավարի բոունը/ մատղաշների ինտենսիվ աճեցումը մսի համար, մսուրային բուժման տեսակները/
16. Տոհմական աշխատանքի հիմունքները
17. Կաթը և նրա նախնական մշակումը
18. Տավարի պահվածքի գոռհիգիենիկ պայմանները
19. Խոզաբուծության նշանակությունը և խխոզերի կենսաբանական առանձնահատկությունները
20. Խոզերի տնտեսական տիպերը և նրանց էքստերյերի առանձնահատկությունները
21. Խոզերի հիմնական ցեղերը
22. Խոզերի պահվածքը և կերակրումը
23. Խոզերի բոունը
24. Ոչխարների ցեղերի դասակարգումը
25. Ոչխարների մթերատվության տեսակները
26. Ոչխարների բուժման տեխնիկան
27. Ոչխարների արոտային և ձմեռային պահվածքը/ կերային պլանի կազմումը, խուզը/
28. Տոհմային աշխատանքը ոչխարաբուծության մեջ
29. Թռչնի ձվային և մսային մթերատվությունը
30. Գյուղատնտեսական թռչունների տեսակները և ցեղերը
31. Տոհմային աշխատանքը թռչնաբուծության մեջ
32. Չվի արտադրության տեխնոլոգիան
33. Թռչնի մսի արտադրության տեխնոլոգիան

Ա) 1-ին ընթացիկ սուգարք

1.Ընդգրկված թեմաները.

- 1.Անասնաբուծության նշանակությունը, խնդիրները;
- 2.Կենդանիների բուժման կենսաբանական հիմունքները:
- 3.Գյուղատնտեսական կենդանիների ծագումը:

4. Կենդանիների կենսաբանական հատկությունները. ժառանգականություն, փոփոխականություն, պտղաբերություն, էքստերյեր, ինտերյեր և այլն:

2.Շնորհակալական հարցեր.

1. Անասնաբուծության նշանակությունը, խնդիրները;
2. Անասնաբուծության բաժանուրը ընդհանուրի և մասնավորի, կապը այլ գիտությունների հետ
3. Գյուղատնտեսական կենդանիների ծագումը և ընտելացումը, նրաց փոփոխությունը ընտելացման ժամանակ
4. Գյուղատնտեսական կենդանիների բուծման գենետիկական հիմունքները
5. Գյուղատնտեսական կենդանիների էքստերյերը և կոնստիտուցիան
6. Գյուղատնտեսական կենդանիների մթերեղանակությունը /կաթնային, մսային, բրդային, պտղատվություն, ձվատվություն/
7. Ցեղը և նրա կառուցվածքը
8. Բուծման մեթոդները՝ մաքրացեղ, տրամախաչում, հիբրիդացում

Բ) 2-րդ ընթացիկ ստուգարք

1.Շնորհակալական թեմաները.

1. Կենդանիների կերակրման կենսաբանական հիմունքները:
2. Խոշոր եղջուրավոր անասուններ: Կաթի ստացման տեխնոլոգիան: Խոշոր եղջուրավոր անասունների աճեցումը և բտումը:
3. Խոզաբուծություն:
4. Ոչխարաբուծություն:
5. Թռչնաբուծություն:

2.Շնորհակալական հարցեր.

1. Կերերի սննդարարության գնահատման եղանակները
2. Կերերի դասակարգումը
3. Առանձին տեսակի կենդանիների կերակրումը /տավարի, թչխարի, խոզերի, ձիերի, թռչունների/
4. Տավարի հիմնական ցեղերը
5. Տավարի բուծման տեխնիկան
6. Մատղաշների աճեցումը
7. Տավարի բտումը/ մատղաշների ինտենսիվ աճեցումը մսի համար, մսուրային բտման տեսակները/
8. Տոհմական աշխատանքի հիմունքները
9. Կաթը և նրա նախնական մշակումը
10. Տավարի պահվածքի գոռհիզիենիկ պայմանները
11. Խոզաբուծության նշանակությունը և խխոզերի կենսաբանական առանձնահատկությունները
12. Խոզերի տնտեսական տիպերը և նրանց էքստերյերի առանձնահատկությունները
13. Խոզերի հիմնական ցեղերը
14. Խոզերի պահվածքը և կերակրումը
15. Խոզերի բտումը
16. Ոչխարների ցեղերի դասակարգումը
17. Ոչխարների մթերատվության տեսակները
18. Ոչխարների բուծման տեխնիկան
19. Ոչխարների արոտային և ձմեռային պահվածքը/ կերային պլանի կազմումը, խուզը/
20. Տոհմային աշխատանքը ոչխարաբուծության մեջ
21. Թռչնի ձվային և մսային մթերատվությունը
22. Գյուղատնտեսական թռչունների տեսակները և ցեղերը

23. Տոհմային աշխատանքը թռչնաբուծության մեջ
24. Ձվի արտադրության տեխնոլոգիան
25. Թռչնի մսի արտադրության տեխնոլոգիան

13.4. Գնահատման չափանիշները.

- Տեսական գիտելիքները գնահատվում են թեստերի, վարժությունների, խնդիրների և հարց ու պատասխանի ձևով – 20 միավոր:
- Գործնական աշխատանքները – 20 միավոր:
- Լաբորատոր աշխատանքները – 20 միավոր
- Ինքնուրույն աշխատանք – 20 միավոր:

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	<u>011401.00.6 Մասնագիտական մանկավարժություն</u> <small>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</small>
Կրթական ծրագիր`	<u>011401.01.6 Կենսաբանություն</u> <small>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</small>
Որակավորման աստիճան`	<u>Մանկավարժության բակալավր</u> <small>/բակալավր, մագիստրատուրա/</small>

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/բ-170 Անասնաբուծություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային		Դասախոսություն	8
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	4
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	78		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>Ուսանողներին տալ հիմնական տեսական գաղափարները և գործնական հմտությունները գյուղատնտեսության ոլորտում: Ուսանողներին գաղափար տալ գյուղատնտեսության տարբեր մասնաճյուղերի մասին: Ուսումնասիրել գյուղատնտեսական կենդանիների բազմազանությունը և կենսաբանական առանձնահատկությունները: Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, կենսաբանական մեթոդական գիտելիքները: Ուսանողներին զինել անհրաժեշտ գիտելիքներով, կարողություններով ,հմտություններով անասնաբուծության տարբեր բնագավառներում աշխատելու համար: Անասնաբուծության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:</p>			
Դասընթացի վերջնաարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնաարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ընտանի կենդանիների և թռչունների մորֆոլոգիան ☐ գյուղատնտեսական տարբեր կենդանիների կենսաբանական առանձնահատկությունները ☐ գյուղատնտեսական կենդանիների հիմնական ցեղերի առանձնահատկությունները ☐ գյուղատնտեսական կենդանիների կերակրման, կերերի պատրաստման, կենդանիների բուժման և պահելու տեխնոլոգիաները ☐ անասնաբուծության մեջ տեխնոլոգիական պրոցեսների մեքենայացման և ավտոմատացման հիմնական հարցերը ☐ գյուղատնտեսական մթերքների արտադրման տեխնոլոգիան և դրանց վերամշակման սկզբունքները 			

	<p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ գյուղատնտեսական կենդանիների ուսումնասիրման փորձարարական մեթոդներին, ☐ գյուղատնտեսության ոլորտում տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդներին, ☐ անասնաբուծության հիմնական բաժինների ,թեմաների վերլուծության, անհրաժեշտ մեթոդների ընտրությանը, ☐ ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում ☐ կարողանա գիտական հարցերի վերաբերյալ ինքնուրույն կատարել եզրահանգումներ ☐ հանձնարարված գրականության և տեղեկատվական այլ աղբյուրների հիման վրա կազմել ռեֆերատներ և էլեկտրոնային պրեզենտացիաներ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ գյուղատնտեսական կենդանիների բուժման ժամանակակից մեթոդներին ☐ մասնավոր և ընդհանուր խնդիրների առաջ քաշման և լուծման գործնական հմտություններին ☐ անասնաբուծության բնագավառում համակարգչային տեխնոլոգիաների հիմնական մեթոդներին ☐ անասնաբուծության բնագավառում գիտության և տեխնիկայի նորագույն նվաճումների ինքնուրույն ուսումնասիրման մեթոդներին
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Անասնաբուծության նշանակությունը, խնդիրները; Թեմա 2. Կենդանիների բուժման կենսաբանական հիմունքները: Գյողատնտեսական կենդանիների ծագումը: Կենդանիների կենսաբանական հատկությունները. Ժառանգականություն, փոփոխականություն, պտղաբերություն, էքստերյեր, ինտերյեր և այլն: Թեմա 3. Գյուղատնտեսական կենդանիների բուժման հիմունքները: Թեմա 4. Կենդանիների կերակրման կենսաբանական հիմունքները: Թեմա 5. Խոշոր եղջյուրավոր անասուններ: Թեմա 6. Կաթի ստացման տեխնոլոգիան: Թեմա 7. Խոշոր եղջյուրավոր անասունների աճեցումը և բտումը: Թեմա 8. Խոզաբուծություն: Թեմա 9. Ոչխարաբուծություն: Թեմա 10. Թռչնաբուծություն: Թեմա 11. Ճագարաբուծություն: Թեմա 12. Գազանաբուծություն: Թեմա 13. Լճակային ձկնաբուծություն: Թեմա 14. Զոոհիգիենայի հիմունքները:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ըստ բուհում գործող կարգի - «Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված</p>

	ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.)
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <p>1.Անասնաբուծություն: /Դասագիրք գյուղ.բուհերի համար: Ե.Ա.Արզումանյան և ուրիշներ, Եր.:Լույս,1983, 599 էջ:</p> <p>2. Ռուսկյան Ա.Ա.,Գյուղատնտեսական կենդանիների բուծումը,Եր.:Լույս, 1975, 416 էջ</p> <p>3.Մարմարյան Յու.Գ.Անասնաբուծության հիմունքներ, Դասագիրք Հայկական գյուղատնտեսական ակադեմիայի ուսանողների համար, Եր.:Աստղիկ, 2001, 436 էջ:</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>1.Родионов, Г. В. Основы животноводства : учебник / Г. В. Родионов, Ю. А. Юлдашбаев, Л. П. Табакова. — Санкт-Петербург : Лань, 2019. 564 с.</p>